

Voluntaris specialists digl Emmental

La primavera 2003 ha Andreas Saurer organisau l'emprema gada ina lavur cumina en Surselva. Quest'jamna ein el e sia glied per la 20avla gada en acziun. Sillas alps da Sevgein e Riein presta la gruppa digl Emmental custeivels survetschs pils purs.

AUGUSTIN BEELI/FMR

«Nus havein piars lidinuot da nies plascher. Mintg'onn selegrein nus d'astgar vegnir ed ademplier lavurs interessantas», gi Andreas Saurer. Gl'um che habitescha a Sumiswald ha empriu d'enconuscher da rudien ils davos 20 onns quater alps en Surselva. Senza siu engaschi havess'ins bunamein stuiu serrar ina da quellas. Ell'Alp Cavel eran las fontaunas e tschaffadas en in stan miserabel, la lingia d'aua per la caschada era fleivla e la qualidad nunsufficianta. Andreas Saurer e sia glied ein vegni enta Cavel l'emprema gada la stad 2013, exact il dretg mument per entscheiver il dretg project. «Quella lavur ha occupau nus mintgamai in'jamna, tochen e culla stad 2018», raquenta il menader. Gl'emprem onn han els cavau ina lingia d'aua da 1,4 kilometers e dislocou la combra d'aua dalla fontauna Aua Freida e mess ina lingia nova. Gl'onn suenter ha la gruppa cavau tumbins, reparau il trutg da vaccas e reconstruiu in mir schetg.

Instituiziun enconuschenta

Quest'jamna ei Andreas Saurer buca pli ell'Alp Cavel, mobein sill'Alp da Riein. Leu ha il coordinatur dalla vischnauna Illanz/Glion, Norbert Carigiet, organisau per el e sia squadra ina nova lavur cumina interessanta. Andreas Saurer ei mana-

Il buntadé niev per la pastira da Grava.

ger social independent. En siu temps liber s'engascha el per l'instituiziun «Evangelisches Gemeinschaftswerk» (EGW). Igl ei in moviment religius independent enteifer la Baselgia cantunala bernesa. Dalla EGW fan 36 cuminonzas libras part, il moviment ha 3500 commembers e s'engascha per la cardientscha cristiana. El cantun Berna eis ei ina instituiziun enconuschenta ed apprezzada.

Avon 20 onns era Andreas Saurer emploiau da quella ed organisava camps

da giuventetgna. In da quels era a Rueun ella casa da colonias Sontga Clau. Suenter che la bova haveva devastau quella zona ha el immediat offeriu da segidar cun far uorden. Els duegien vegnir la primavera 2003, lu detti ei aunc avunda da far, hagian ils responsabels dalla vischnauna rispundiu. Aschia ha l'jamna d'acziun en Surselva entschiet. «Suenter treis gis havevan nus finiu da far uorden, aschia han ins encuretg ina nova incarica per nus», raquenta An-

Quella via da vaccas ei deformada totalmein.

FOTOS AUGUSTIN BEELI

reas Saurer. Sin quei han mintg'onn circa 15 persunas empriu d'enconuscher l'Alp Sura da Rueun.

Grava, pastira cun bien arvadi

Diesch stads ei la squadra turnada sill'Alp Sura da Rueun. «Per quell'jamna s'annunzian mintgamai mistergners inschignus», declara Andreas Saurer. In d'els ei sespecialisau ella sanaziun da tschaffadas e conducts d'aua. Mauns e bratscha inschignusa tonscha buc. In auter dils fidei-

vels voluntaris ei pur e manischnunz d'excavatur, in auter sa co ins fa ina drenascha, in auter ei hortulan da cuntrada. Igl ei en tuttcass ina squadra che cumpletescha in l'auter.

Mintg'onn prepara Norbert Carigiet culs luvrers comunals dad Illanz/Glion il program dall'jamna cun material ed era maschinas ch'els voluntaris drovan. Quest'jamna ei la gruppa digl Emmental la 20avla gada en acziun. Suenter ch'els havevan luvrau sis stads ell'Alp Cavel, han els buca vuliu calar. «Gl'emprem han els cavau sill'Alp da Sevgein da niev in conduct, han migliurau gl'access pil stavel dils pors e tschentau in plantschui da plattas avon tegia.

Buca lunsch naven ei l'Alp da Riein. Leu ein ils purs da Riein engrazieivels dil sustegn. Denter auter repara in um cuagl excavatur ina via da vaccas ch'ei deformada cumpletamein. Ina gruppa ei en acziun giu la Grava. Igl ei ina pastira en ina vallatscha direct sut il Péz Riein, ina cun bien arvadi per l'entschatta e la fin dalla pasculaziun. Cheu ha il team dad Andreas Saurer sanau la tschaffada e remplazzau il begl. «Nos gidonters voluntaris digl Emmental han prestau grondiusa lavur en quels 20 onns, en tut ella valuta da varga in miez milliun francs», resumescha il coordinatur local Norbert Carigiet. L'jamna dil 2023 hagian els gia reservau, aschunta Andreas Saurer

Elina Hörler da Duvin vul daventar saltunza e per realisar siu siemi va ella a Basilea.

FOTO MAD

La pintga ballerina Elina va a Basilea

Elina Hörler da Duvin selegra immens. Siu siemi ei da daventar saltunza da professiun e quest atun fa ella in grond pass en quella direcziun. La scola da ballet dil Teater Basilea ha recepiu la saltunza talentada e leu vegn ella scolada ils proxims onns.

SUSI ROTHMUND/FMR

Avon otg onns ei la famiglia Hörler da Basilea secasada a Duvin. Ils geniturs ein architects cun atgna fatschenta e sedias a Duvin e Basilea. Ulrike e Roman Hörler ein geniturs activs e han duas feglias sportivas che carezan il saltar. La fin matg ha la FMR purtretau las patinunzas da Duvin Liv Hörler e Riana Camenisch. Sco sia sora pintga ha era Elina fatg patinadi artistic entochen la tschunavla classa. Avon in onn e miez ha ella vuliu calar cul patinar ed ei seconcentrada sil saltar, in sport ch'ella fa medemamein gia dapi l'emprema classa e quei cun tgierp ed olma.

Pissiu e disciplina

Ella scola da saltar «Tanzerina» a Cuera han las soras Hörler empriu differents stils da saltar naven da modern-dance entochen ballet. «Jeu sun fascinada dil ballet, da semuentar el ritmus dalla musica ed intermediar aschia historias, quei ei bellezza», declara Elina cun egl tarlischonts. Mo tgei drov'ei per daventar ballerina? «Ins sto oravontut haver plascher, esser movibels, stender las musclas e far trenament da forza. Ei drova pissiu, lu vegn la disciplina automaticamein. Jeu astgel buca magliar memia bia dulsch, mo buca pervia dil saltar – mes geniturs miran numnadamein en general che nus senutreschien a moda sanadeivla», declara la saltunza, tila en ses calzers da ballerina e presenta – sco ina plemma – enzacons moviments. Certs moviments – aschia tradescha Elina – treneschi ella era duront seser en scola, quei mondi tip top. Cun «contemporary» cuntinua ella era igl avegnir e di: «Leu sun jeu aunc pli libra da semuentar el tact dalla musica, ins sto sentir la musica e lu san ins intermediar historias cul sault.»

«Habitar sai jeu tiel tat e la tatta a Basilea, sin quei selegrel jeu ed a casa sai jeu turnar cu jeu hai liber»

Elina Hörler

Onn sabatic

Igl onn vargau ha la famiglia Hörler fatg in onn sabatic. Las buobas han gudiu la scola a distanza ed ils geniturs han luvrau a distanza. Aschia han ei giu bia temps per emprendre d'enconuscher autras tias e culturas. Tschun meins ha la famiglia viviu a Stockholm e duront dus meins e miez han ei fatg viadis tras Svezia, Finlanda ed Estland. Entras la pandemia han ei buca saviu far tut quei ch'ei havevan planisau. «Igl ei tuttina stau in fetg bien temps e nus essan turnai cun massa experientschas e regurdientschas», aschia la mumma Ulrike Hörler. Egl exteriur han las buobas Liv ed Elina era gudiu instrucziuns d'ingles online, han fatg sport e saltau. Oravontut Elina ha priuradas da saltar e ha astgau ir alla Scola da ballet internaziunala a Stockholm. «Quei ei ina scola ch'intermediescha grond plascher da saltar e leu havein nus era survegniu il feedback ch'Elina seigi zun talentada», aschia Ulrike Hörler che sustegn ensemen cun siu um las feglias nua

ch'ei san e pon. La stad vargada ei Elina stada en dus camps da stad da mintgamai duas jamnas ad Estland e Finlanda, nua ch'ella ha saviu saltar intensivamein ballet ed auters stils da saltar e guder in bien trenament. Era questas vacanzas da stad vegn ella a passantar duas jamnas en in camp da ballet a Marseille ed ina tiel Royal Ballet a Londra.

Viver tiel tat e la tatta

Entras il sault ei Elina semidada e di: «Jeu erel schenada ed ughegiavel nuot, ussa sun jeu bia pli segira da memezza.» Cun dudisch onns ha ella gia claras finamiras e declara: «Miu siemi ei da daventar saltunza e cun ir alla scola da ballet a Basilea sun jeu sin buna via da realisar quel.» Experts han scuvretg la matteta – denter auter a caschun d'ina occurrenza per la promoziun da talents – e constatau ch'ella ei talentada e ch'ins senta siu plascher vid il saltar. Aschia ei ella vegnida recepida ella scola da ballet dil Teater Basilea nua ch'ella ha giu da saltar avon ina giuria. En media san quater saltunzas e saltunzas per onn entscheiver quella scola. Las giuvnas ballerinas vegnan era integradas en shows e frequentan sper il ballet ina scola da talents. Quei tut munta secapescha ch'Elina sto gia prest ir naven da casa, lai ella buc encrescher? «Na, jeu sun gie schon ussa bia naven da casa ed mumma e bab ein adina puspei giu Basilea pervia da lur mistregn. Habitar sai jeu tiel tat e la tatta a Basilea, sin quei selegrel jeu ed a casa sai jeu turnar cu jeu hai liber», manegia Elina e mira silla mumma che para da cumbatter in tec cun sentiments ambivalents. «Mo sch'jeu patratgel vidlunder, co Elina tarlischada duront saltar, hai jeu in bien sentiment», aschia Ulrike Hörler.